

VOJENSKÝ
HISTORICKÝ
ÚSTAV PRAHA

DOMŮ

O NÁS

EXPOZICE

SBÍRKY

KNIHOVNA

SYMBOLIKA

VĚDA

VZDĚLÁVÁNÍ

[Aktuality](#) » Příběh prvního čs. letounu, Bohemia B-5

Příběh prvního čs. letounu, Bohemia B-5

Dne 27. dubna 2019 to bylo přesně sto let, kdy bylo úspěšně zalétáno první letadlo československé konstrukce. Byl jím stroj Aviatického sdružení Bohemia označený B-5. Krátce po této významné události budeme bohužel také vzpomínat na stoleté výročí první oběti civilního letectví v nově vzniklém státě. Obě události se úzce vážou k pohnuté historii cenného exponátu Leteckého muzea VHÚ, kterým jsou dochované části konstrukce původní poválečné Bohemie B-5. V tomto článku jsme se pokusili o shrnutí nejvýznamnějších událostí, které se k tomuto letounu vztahují.

První letadlo postavené v právě vyhlášeném Československu vzniklo v Plzni ve znovu obnoveném předválečném Aviatickém sdružení Bohemia (Viktor Brune, Rudolf Polanecký, Jaroslav Samek) za technického vedení Ing. Oldřicha Hallera, zaměstnance Škodových závodů. Zálet uskutečnil bývalý rakousko-uherský pilot R. Polanecký dne 27. dubna 1919 na letišti Plzeň-Bory.

Konstrukčně šlo o klasický, převážně dřevěný plátnem potažený dvouplošník, sestavený podle „systému Blériot“ a poháněný čtyřválcovým motorem Wright-N.A.G. z předválečného aparátu Wright, který skončil havárií. Již v sobotu 17. května 1919 ale letoun po vítání prezidenta republiky T. G. Masaryka v Plzni při přistávacím manévru těžce havaroval, přičemž zahynul letecký žák Josef Klíbr a R. Polanecký byl zraněn.

Přestože letoun po havárii vypadal zcela zničený, sdružení Bohemia se hned pustilo do jeho opravy. Letoun byl v podstatě znovu postaven a vzletl za šest týdnů. Ačkoliv se to běžně neuvádí, byl tragicky zahynulý Josef Klíbr nadšeným příznivcem letectví již od jeho počátků na plzeňském cvičišti. A byl to právě on a Viktor Brune, kdo poválečnou Bohemii spolu s R. Polaneckým opět přivedl k životu a významně se podílel spolu se svými sestrami Emilíí a Marií na stavbě páteho létajícího aparátu sdružení.

Další život letounu

Bohemia B-5 přes tuto smutnou událost létala spolehlivě při různých příležitostech v Plzni a okolí a nakonec i v Praze. Dne 10. srpna 1919 definitivně odletěla pilotována R. Polaneckým z Plzně na letiště Praha – Kbely, kde pak zůstala až do konce své motorové letové kariéry. V Praze absolvovala řadu komerčních vyhlídkových letů, zúčastnila se i První československé letecké výstavy. S pilotem R. Polaneckým uskutečnila kromě přeletů do Plzně i lety Praha – Mladá Boleslav a zpět, několikrát Praha – Chrudim a zpět.

V posádce i při jiných letech, kdy byly například nad Prahou shazovány letáky a propagační materiály, býval vedle pilota Polaneckého i chrudimský továrník a údajně první vycvičený soukromý aktivní pilot Jaroslav Wiesner.

V srpnu 1922 tragicky havaroval Rudolf Polanecký na leteckém dnu ve Kbelích při startu svého Phönixu D.II. Jeho smrtí se rozpadlo sdružení Bohemia a jeho letadla byla rozprodána. Bohemii B-5 odkoupil továrník J. Wiesner. Ten s ní pak měl vykonat mnoho letů Chrudim – Čáslav a zpět a přes sto letů cvičných i vyhlídkových. A to až do roku 1923, kdy stařík motor

Wright-N.A.G. definitivně „dodýchal“.

J. Wiesner – snad pod vlivem zpráv o prvních úspěších v plachtění u nás – došel k rozhodnutí přestavět Bohemii B-5 na jednomístný bezmotorový kluzák. Práce se ujal zkušební pilot továrny Aero Rudolf Valenta. Do konce ledna 1924 dokončil úpravu přídě trupu a vyměnil také podvozková kola včetně vzpěr za lyžiny. První pokusné bezmotorové lety údajně provedl R. Valenta na kbelském letišti v únoru téhož roku, snad po roztáhnutí za automobilem. Údajně měla být B-5 zkoušena i na plachtařských terénech u Chrudimi a na svahu u Podhořan.

Tyto pokusy patrně neměly valný úspěch. Těžiště se odejmutím těžkého motoru z přídě posunulo výrazně dozadu a také aerodynamika dvouplošníku nebyla nejvhodnější pro bezmotorové lety. Navíc v Praze a bezprostředním okolí nebyly v té době provozovány žádné vhodné plachtařské svahy.

V dalším období o historii B-5 není mnoho zpráv. Bezmotorová Bohemia se v poněkud poničeném stavu dostala někdy ve druhé polovině dvacátých letech do vlastnictví Národního technického muzea v Praze, spolu s originálním motorem. Ještě v roce 1949 se časopis Letectví zmiňuje o tom, že letoun bude co nejdříve opraven a vystaven. Nestalo se tak a díly Bohemie B-5 posléze putovaly do sbírky VHÚ. Byly uloženy v depozitáři pozdějšího Leteckého muzea a několikrát přestěhovány.

Pro upřesnění: z draku letadla se dochoval téměř celý jednomístný trup i s volantovým řízením a částečným překližkovým potahem. Dále zůstala v relativně dobrém stavu zachována všechna čtyři křídla, včetně původních plátů a trubkového košíku horních ploch. Na hlavních nosnících křídel pak byla nalezena původní razítka „Aviatcké sdružení „Bohemia“ Aviatcká škola Praha-Plzeň“. Všechny tyto díly pak byly na dlouhou dobu uloženy v různých depozitních prostorech Leteckého muzea.

Bohemia B-5 v 21. století

Dne 21. května 2004 bylo z Hlavního depozitáře VHÚ do Kbel převezeno torzo trupu s křídly a byla započata jejich náročná renovace a rekonstrukce. Při ní bylo zjištěno, že původní jednomístný trup nelze bez faktického rozebrání a zničení použít. Proto bylo rozhodnuto o jeho renovaci ve stávajícím stavu spolu se stavbou repliky dvoumístného trupu podle dochovaného vzoru.

Celá rekonstrukce byla ukončena slavnostním předvedením letounu v sobotu 26. dubna 2014 v prostorech Leteckého muzea Kbely. Následně byl stroj vystavován v expozici Leteckého muzea a v roce 2018 dokonce jako dominanta výstavy „Doteky Státnosti – Založeno 1918“ v Jízdárně Pražského hradu. Po jejím ukončení se Bohemia vrátila do Kbel k důkladnému ošetření a nakonzervování. Na jaře 2019 pak pro ní byl vytvořen definitivní důstojný prostor v expozičním hangáru H-88 Leteckého muzea VHÚ, kde bude již nastálo vystavena spolu s restaurovaným jednomístným trupem a dalšími letouny z období let 1918 – 1924, jako připomínka slavné etapy historie našeho letectví.

V roce 2018 oslovila Česká národní banka VHÚ se žádostí o pomoc při realizaci emise výročních 200 korunových mincí s tematikou prvního vzletu Bohemie B-5 a plzeňského letectví. Před Komisí pro posuzování návrhů na české peníze se pak v květnu 2018 sešlo na dvacet šest vesměs velice zdařilých návrhů. Z nich pak byly v anonymní volbě vybrány tři nejzdařilejší a posléze i vítězný výtvar, který byl navržen k realizaci.

Jak se ukázalo, jeho autorem byl známý výtvarník akademický sochař Zbyněk Fojtů, který se podobnou tematikou zabývá dlouhodobě a má za sebou již řadu úspěšných prací. Nová mince byla emitována ve středu 24. dubna 2019 a mělo by jít zřejmě o první exponát ze sbírky VHÚ zmíněný na pamětní minci s celostátní platností.

Technická data letounu Bohemia B-5:

Motor: Wright-N.A.G. (Neue Automobil-Gesellschaft m.b.H. Berlin) o výkonu 40 k (29 kW)

Rozpětí 8,00 m

Délka 6,68 m

Hmotnost prázdného letounu 340 kg

Vzletová hmotnost 520 kg

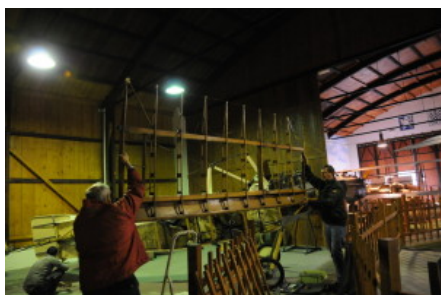
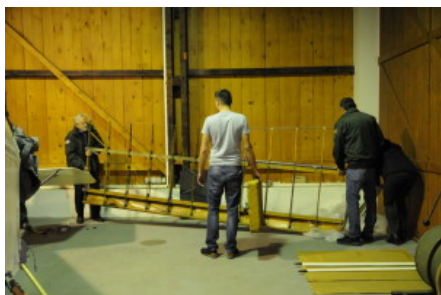
Maximální rychlost 110 km/h

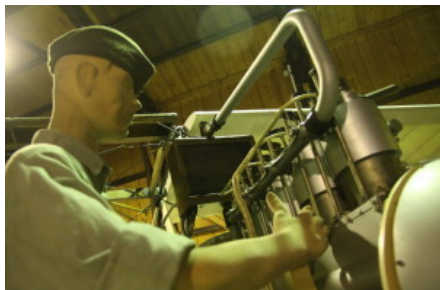
Dostup 1 500 m

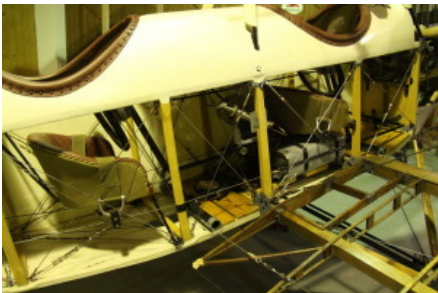
Dolet 120 km

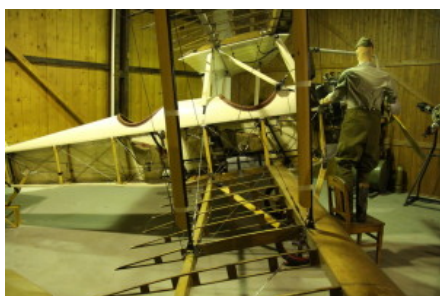
Jan Sýkora

PARTNEŘI

DOMŮ

KNIOVNA

Základní informace a služby
Historie knihovny
Fondy knihovny
Katalog Knihovny Vojenského historického ústavu Praha
Digitální knihovna
Elektronické informační zdroje
Seznamy ztrát v 1. sv. válce

VZDĚLÁVÁNÍ

Operace Historikon – základní informace
Historikon – nabídka programů

O NÁS

Základní informace
Kontakty a struktura VHÚ
Služby veřejnosti
Historie VHÚ
Návštěvní řád muzeí
Výroční zprávy VHÚ
Přehled akcí na rok 2019
Odkazy – partneři
Archiv článků podle témat

SYMBOLIKA

Základní informace
Prapory
Rukávové znaky
Vyznamenání, pamětní medaile a odznaky – vyobrazení
Seznam dekorací povolených

EXPOZICE

Armádní muzeum Žižkov
Základní informace
Expozice AM Žižkov
Historie

Letecké muzeum Kbely
Základní informace
Expozice LM Kbely
Historie
Mapa muzea

Vojenské technické muzeum Lešany
Základní informace
Expozice VTM Lešany
Historie
Mapa muzea

Národní památník hrdinů

SBÍRKY

Sbírkové fondy
Exponáty dne – archiv
Foto týdne – archiv
Z restaurátorských dílen
Filmové ukázky
Testy z vojenské historie
Projekt 300 – 100 let, archiv článků
20 let v NATO

VĚDA

Časopis Historie a vojenství
Základní informace
Předplatné
Redakční rada
Pokyny pro autory příspěvků

Pracovníci VHÚ a jejich

Historikon – pracovní listy
Zachraň letce Peřinu –
dobrodružná hra v Leteckém
muzeu Kbely
Tajemství vojenského kufříku
– 1. světová válka
Tajemství vojenského kufříku
– 2. světová válka
Oddělení výuky a vzdělávání

k nošení na vojenském
stejnokroji AČR

heydrichiády
Historie Operace Anthropoid

publikace
Mezinárodní komise pro
vojenskou historii – ICHM

Ostatní expozice
Jízdárna ruzyňských
kasáren
Muzeum Hradní stráže
Posádková muzea

Aktuální výstavy

Návštěvy	
Celkem	4533886
Týden	20353
Dnes	1473
Online	79

VOJENSKÝ
HISTORICKÝ
ÚSTAV PRAHA

